

KAJAANIN KAUPUNKI

**ARVIOINTIKERTOMUS
2020**

Tarkastuslautakunta 17.5.2021

Sisällys

1 TARKASTUSLAUTAKUNTA.....	3
1.1 Tarkastuslautakunnan kokoonpano	3
1.2 Tarkastuslautakunnan toiminta	3
1.3 Tilintarkastus	3
1.4 Arvioinnin lähtökohdat.....	4
2 AIKAISEMPIEN VUOSIEN SUOSITUSTEN SEURANTA.....	5
3 ARVIO ASETETTUJEN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESTA VUONNA 2020	6
3.1 Kaupunkistrategian toteutuminen ja omistajapoliittiset linjaukset sekä valtuustokauden 2017- 2020 arviointi	6
3.2 Toimintakertomuksessa raportoitujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	9
4 MUUT TOIMINNAN JA TALOUDEN ARVIOINNIT	12
4.1 Talous	12
4.2 Henkilöstö.....	14
4.3 Investoinnit.....	15
4.4 Tarkastuslautakunnan valitsemien painopistealueiden arviointi	16
5 MUUT HAVAINNOT	23
Kiitokset.....	25
Aikaisempien vuosien suositusten seuranta (liite 1).....	26
Tunnuslukuja 2016-2020 (liite 2).....	28

1 TARKASTUSLAUTAKUNTA

1.1 Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Tarkastuslautakuntaan on valittu toimikaudeksi 2017–2021:

varsinaiset jäsenet

Toppinen Ari, puheenjohtaja
Arffman Pasi, varapuheenjohtaja
Klemetti Kyösti
Kyllönen Sari
Törrö Leena

henkilökohtaiset varajäsenet

Leppänen Akseli
Romppainen Mikko
Lesonen Jouni
Mikkonen Ritva
Tartia-Jalonen Aila

Lautakunnan sihteerinä on toiminut hallintosuunnittelija Taina Juntunen.

1.2 Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta on pitänyt kertomusvuonna 2020 kolmetoista kokousta. Kokouksissa on tavattu toimialojen johtavia viranhaltijoita sekä käsitelty tilintarkastajan raportointia ja arviointikohteita. Lisäksi lautakunta on kokoontunut neljä kertaa vuonna 2021 arviointikertomuksen laadintaa varten.

Lautakunta valmisteli kuntalain mukaisen sidonnaisuusrekisterin pitämistä koskevan asian ja vei sidonnaisuusrekisterin tiedoksi kaupunginvaltuustolle 7.12.2020.

Arvioinnin painopistealueiksi on tarkastuslautakunnan hyväksymän työsuunnitelman mukaisesti valittu sivistystoimiala (kulttuurilaitokset ja nuorisotoimi), varhaiskasvatus, liikunta- ja kulttuuriasioiden neuvosto, maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistulosalue sekä tytäryhtiöistä Loiste-konserni ja Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari.

1.3 Tilintarkastus

Päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Antti Kääriäinen ja hänen varahenkilönään on ollut JHT, KHT Katri Hokkanen/KPMG Oy.

Tilintarkastuksen laajuus on sopimuksen mukaisesti seuraava: kaupunki 65 pv/vuosi , EU-hankkeet 3 pv ja tytäryhtiöiden tarkastus 55 pv. Lisäksi Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy:n hanketarkastukseen on varattu 10 päivää. Tilintarkastajat ovat raportoineet havainnoistaan tarkastuslautakunnalle tarkastusvuoden aikana kolme kertaa. Lisäksi tilintarkastaja on esitellyt erillisiä raportit/muistiot KOY Kajaanin Pietarin ja Kajaanin AMK Oy:n tilikauden aikaisista ja tilinpäätöstarkastuksista sekä erillisin raportin IT-tarkastuksesta.

1.4 Arvioinnin lähtökohdat

Tarkastuslautakunnan on kuntalain 121 §:n mukaan valmistettava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat ja arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteen sovittamisesta. Mikäli kunnan taaseessa on kattamatonta alijämää, on tarkastuslautakunnan arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä.

Kunnan ulkoisen tarkastuksen toimijoita ovat tilintarkastaja ja tarkastuslautakunta. Varsinaisen tilintarkastuksen suorittaminen ja tilintarkastuskertomuksen laatiminen sekä oikeudellinen vastuu tarkastuksesta ja sen laadusta kuuluvat tilintarkastajalle.

Arviointikertomus laaditaan tilinpäätöksestä kerättyjen tietojen pohjalta ja osittain tarkastuslautakunnan itsensä keräämien tietojen pohjalta. Arviointikertomuksessa vältetään tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa esitettyjen asioiden tarpeetonta toistamista ja keskitytään niissä olevien merkittävimpien poikkeamien arviointiin.

2 AIKAISEMPIEN VUOSIEN SUOSITUSTEN SEURANTA

Vuotta 2020 koskevassa arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista on kaupunginhallitus antanut selvityksensä kaupunginvaltuustolle 28.9.2020.

Havainnot ja saadut vastaukset ovat liitteenä 1.

Tarkastuslautakunta uudistaa seuraavat aikaisempien vuosien havaintonsa:

Kainuun sote:n budjettiylitys on edelleen suuri rasite Kajaanin kaupungin talouteen. Tarkastuslautakunta katsoo, että kulukehitykseen tulee kiinnittää edelleen huomiota ja alijäämäkierre on saatava katkaistuksi

Työvoimapula eri aloilla on jatkuvaa ja myös perustyöntekijöitä tarvitaan yhä enemmän.

Kaupungin tulos ilman satunnaisia eriä on edelleen alijäämäinen.

Pitkäaikaistyöttömien määrä on jatkanut kasvuaan.

Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota sijaisuusjärjestelyihin muun muassa niin, että laskun asiatarkastaja ja hyväksyjä eivät ole sama henkilö.

3 ARVIO ASETETTUJEN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESTA VUONNA 2020

3.1 Kaupunkistrategian toteutuminen ja omistajapoliittiset linjaukset sekä valtuustokauden 2017-2020 arviointi

Kaupunkistrategia

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategian tulee perustua arviointiin kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee olla määriteltynä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Strategian mittarit hyväksytään talousarvion käsittelyn yhteydessä. Strategiaan sisältyy neljä kasvuteemaa:

1. Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Kajaanilaisten tyytyväisyys palveluihin ja mahdollisuuksiin osallistua ja vaikuttaa lisääntyvät.

2. Resurssiviisautta luontokaupungissa

Kannamme vastuumme tulevaisuudesta ja vähennämme kasvihuonekaasupäästöjä.

3. Tulevaisuus on nuorissa

Nuorilla on mielekästä tekemistä. He opiskelevat tai ovat töissä.

4. Osaajista elinvoimaa

Väkiluku kääntyy kasvuun. Työllisyystilanne on hyvä ja opiskelijat hakeutuvat Kajaaniin.

Elinvoimaindikaattori kertoo mihin suuntaan kunta on menossa. Elinvoima on laskettu muun muassa väestö-, työpaikkojen ja koulutustason muutoksesta.

Suomen Kuntaliiton julkaiseman elinvoimaindikaattorin kehitys Kajaanissa:

v. 2017	v. 2018	v. 2019
24,71	30,44	30,57

Jos indikaattori saa positiivia arvoja, se on kyseessä olevassa kunnassa kehittynyt paremmin kuin omassa maakunnassa keskimäärin tai paremmin kuin koko maassa. Jos indikaattori saa negatiivia arvoja, se on kyseessä olevassa kunnassa kehittynyt huonommin. Vuotta 2020 koskeva indikaattori ei ole saatavissa.

Työikäisten määrä kuitenkin laskee ja vanhusten määrä kasvaa, joten huoltosuhte heikkenee edelleen tämän johdosta. Myös väestömäärä väheni vuonna 2020. Nuorisotyöttömyys on pysynyt edellisvuoden tasolla, mutta pitkäaikaisyöttömien määrä on jatkanut kasvuaan.

Kajaanin ammattikorkeakoulun tavoitteeksi asettama 3,5 ensisijaista hakijaa kaikissa koulutuksissa/aloituspaijka ei toteutunut. Ammattikorkeakoulun hakijamäärä kuitenkin kasvoi edellisvuoteen verrattuna. Kaupunkistrategian toteuttamiseksi on saatu käynnistettyä sosionomikoulutus Kajaanissa syksyllä 2021.

Taloustutkimus Oy:n toteuttaman asukaskyselyn mukaan Kajaani koetaan kokonaisuudessaan hyvänä asuinpaikkana, mutta erityisesti tulisi kiinnittää huomiota palveluiden kehittämiseen, kaupungin vetovoimaisuuteen nuorten aikuisten keskuudessa sekä mahdollisuuksiin vaikuttaa päätöksentekoon.

Tarkastuslautakunta katsoo, että kaupunkistrategian kaikissa päätavoitteissa ei ole vielä onnistuttu. Elinvoima on kasvussa ja tyytyväisyys asuinpaikkana on parantunut.

Omistajapolitiikka

Kaupunginvaltuusto on päivittänyt **omistajapolitiittisia linjauksia** joulukuussa 2020.

Omistajapolitiittisten linjausten mukaisesti kuluneella valtuustokaudella on tehty seuraavat toimenpiteet:

Kajaanin Elokvakeskus Oy fuusioitiin Kajaanin Teknologiaakeskus Oy:öön 12.3.2019

Kajaanin kaupunki ja Sotkamon kunta myivät kolmanneksen Loiste Oy:n omistuksesta 15.4.2019

Kajaanin kaupunki osti 50 % Kainuun Voima Oy:n osakkeista itselleen 18.5.2020

Kajaanin Mamselli -liikelaitos lopetti Kainuun sote:n ateriapalvelutuotannon 1.1.2020 alkaen

Kajaanin kaupunginteatteri -liikelaitos sivistystoimialan tulosityksiköksi 1.1.2021 alkaen

Tietohallintouudistus 1.1.2021 alkaen

Valtuustokauden 2017-2020 arviointia

Valtuustokauden 2017-2020 talouden tunnusluvut on kerätty liitteeseen nro 2. Veroprosentti on pysynyt koko valtuustokauden samana eli 21, joka on korkeampi, kuin kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti 19,97. Myös kiinteistöveroprosentit ovat pysyneet samoina valtuustokaudella.

Kuntakonsernin lainat ovat 18 151 €/asukas ja suhteellinen velkaantuneisuus 139,3 %. Kertynyttä ylijäämää on 108,4 milj. euroa, ja asukasta kohden lasketuna ylijäämä on 2 965 euroa/asukas. Sekä korkea lainamäärä, että merkittävä ylijäämä, johtuvat konserniyhtiöissä valtuustokauden aikana tehdyistä omistusräjästyksistä.

Kaupungin investoinnit ovat olleet koko valtuustokauden ajan suuremmat kuin poistot. Valtuustokaudella on toteutettu muun muassa Nakertajan koulun laajennus, Kätönlahden koulun erillinen liikuntasali, uusi harjoitusjäähalli ja vanhan jäähallin sekä Ratamon ja Pikku-Ketun päiväkodin peruskorjaukset, rakennettu Lehtikankaan monitoimikeskus sekä peruskorjattu ja uudisrakennettu

Kajaanin lyseo. Peruskaupungin tulos olisi valtuustokautena ollut useana vuonna alijäämäinen ilman kertaluontoisia eriä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että omistajapolitiikkaa on toteutettu onnistuneesti.

Peruskaupungin tulot ja menot on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan saatava tasapainoon ja alijäämäkierre katkaistuksi.

3.2 Toimintakertomuksessa raportoitujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Seuraavassa keskitytään eri toimialojen ja liikelaitosten sekä tytäryhtiöiden valtuustoon nähden sitovien toiminnallisten tavoitteiden merkittävimpiin poikkeamiin v. 2020.

Toimialat

Käyttötalouden sitovuustaso on toimintakate/toimiala/netto. Ainoastaan konsernihallinto ylitti talousarviossa asetetun tavoitteen. Ylitys johtui sote-maksu-osuuden kasvusta. Sote-kustannusten kasvuun vaikuttivat vuonna 2020 palkkaharmonisoinnista aiheutuneet erät sekä koronaepidemiasta aiheutuneet kustannukset.

<i>Toimiala (1000 €)</i>	<i>Talousarvio (toimintakate)</i>	<i>Toteuma</i>	
<i>Konsernihallinto</i>	-158 536	-168 576	- 10 039
<i>Aluelautakunta</i>	- 100	-86	14
<i>Sivistyslautakunta</i>	-66 152	-65 246	907
<i>Ympäristötekniinen toimiala</i>	-2 228	-716	1 512
<i>Kainuun Pelastuslaitos</i>	-3 500	-3 402	99
<i>Peruskaupunki</i>	-230 517	-238 026	-7 509

Liikelaitokset

Liikelaitokset pääosin täyttivät tai ylittivät asetetut tavoitteet vuonna 2020.

Liikelaitos	Tavoitteet	Toteuma
Koulutusliikelaitos	peruspääoman korko ylijäämä > 0 euroa	1 500 euroa 3 788 187 euroa
Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitos	peruspääoman korko ylijäämä > 0 euroa	9 019,64 € 161 234,76 euroa
Kajaanin kaupunginteatteri	peruspääoman korko kaupungin toiminta-avustus 1 241 000 euroa ylijäämä > 0 euroa	300,00 euroa toteutui 1 312 000 euroa 7 046,27 euroa
Kajaanin Vesi	tuottovaatimus 1 200 000 euroa ylijäämä > 700 000	1 200 000 euroa 910 904 euroa
Kajaanin Mamselli	peruspääoman korko	600,00 euroa

Tytäryhtiöt

Kajaanin kaupunki perusti vuonna 2020 uuden tytäryhtiön eli Kajaanin Energia-tuotanto Oy:n. Kajaanin Energiantuotanto Oy osti UPM Energia Oy:ltä 50 % Kainuun Voima Oy:n osakekannasta, joten Kajaanin kaupunki ja Kajaanin Energiantuotanto Oy omistavat kumpikin puolet Kainuun Voima Oy:stä. Kajaanin Energiantuotanto Oy:öön tehtiin 25 milj. euron suuruinen pääomasijoitus. Samassa yhteydessä kaupunki osti omistukseensa myös vesivoimatuotantoon liittyvät kiinteistöt ja maa-alueet.

Seuraavassa on esitetty tytäryhtiöiden tavoitteet, jotka ovat valtuustoon nähdessä sitovia:

Tytäryhtiö	Tavoitteet	Toteuma
Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari	Asuntojen käyttöaste yli 90 % Vuokrasaatavat alle 2,3 % vuokratuotoista	88,82 % 2,4 %
Kajaanin Teknologiakeskus Oy	Vuokrattavien tilojen käyttöaste vähintään 95 % Liikevaihto 3,4 milj. euroa Tulostavoite 45 000 euroa	97,1 % 3,3 milj. euroa 122 698 euroa
Loiste Oy	Osinko edellisten vuosien korkotuottojen tasolla (n. 5 milj. euroa)	Osingot kaupungille 5,8 milj. euroa Lisäksi Loiste Lämpö Oy:n maksamat osingot n. 0,9 milj. euroa

	<i>Yhtiön arvon jatkuva parantaminen</i>	<i>Arvonmäärittystä ei tehty v. 2020</i>
<i>Kiinteistö Oy Lohtajan Palvelukeskus</i>		<i>Tavoitteet toteutuneet talousarvion mukaisesti</i>
<i>Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy</i>	<i>Rahoituspohjan vahvistaminen ja monipuolistaminen kaupunkistrategian tavoitteiden toteuttamiseksi</i>	<i>Saatu uusia hankerahoituslähteitä (H2020 ja Suomen Akatemia)</i>
<i>Edukai Oy</i>	<i>Selviytyminen omalla rahoituspohjalla</i>	<i>Tavoite on toteutunut</i>

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunkikonserni kokonaisuutena on toiminut asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kuva Kaisu Korhonen: Voimalaitos.

4 MUUT TOIMINNAN JA TALOUDEN ARVIOINNIT

4.1 Talous

Kajaanin kaupungilla ei ole kattamatonta alijäämää, joten Kajaanin kaupungilla ei ole kuntalain tarkoittamaa talouden tasapainottamisvelvoitetta.

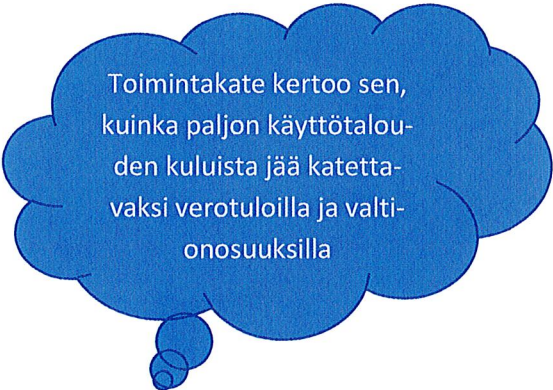
Valtionosuuksiin sisältyi noin 9,8 milj. euroa suoria koronakompensatioita Kajaanin kaupungille. Koronasta aiheutuneet suorat kustannukset Kajaanin kaupungille olivat maltilliset tilikauden aikana, ja eniten kustannuksia syntyi soten maksuosuuksien kautta.

Peruskaupungin

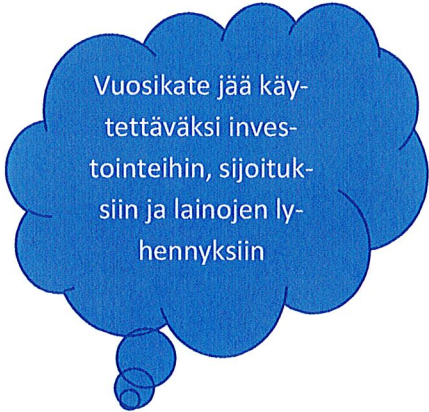
- toimintatuotot vähentyivät 6,5 % vuoteen 2019 nähden.
- henkilöstökulut kasvoivat 1,2 %, mutta toteutuivat kuitenkin talousarviota pienempinä.
- palveluiden ostot toteutuivat 105,4 %, ja ylitys johtui Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän kustannusten kasvusta
- verotulot ja valtionosuudet toteutuivat talousarviota suurempina korona-avustusten johdosta
- arvonalentumisia on kirjattu 0,7 milj. euroa konevarikon tuhoutumisen ja Kajaanin lyseon koulukiinteistön vanhoihin osiin liittyen
- tilikauden alijäämä oli -12,5 miljoonaa euroa

Toimintakate, vuosikate ja tilikauden tulos vuosina 2016-2020:

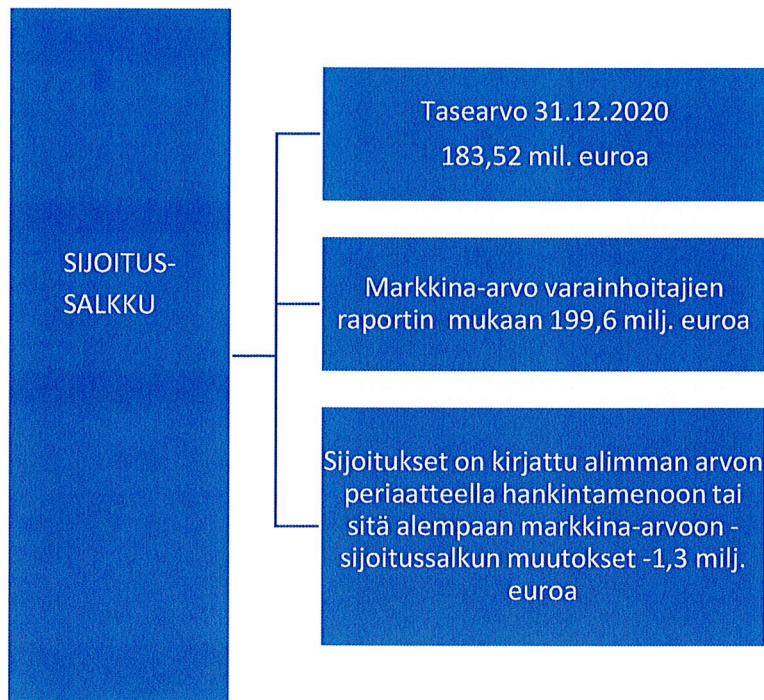
1 000 €	2016	2017	2018	2019	2020
toimintakate	-207 894	-211 175	-220 789	-231 664	-239 050
vuosikate	8 964	6 796	-5 107	35 648	-666
tilikauden tulos	-727	-3 488	-15 365	141 943	-12 567

Toimintakate kertoo sen, kuinka paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla

Vuosikate jää käytettäväksi investointeihin, sijoitukseen ja lainojen lyhennyksiin

Kaupungin ja sen liikelaitosten tulos vuonna 2020 oli -11,9 miljoonaa euroa.

Tulokseen vaikuttavat poikkeavat erät olivat:

- Kajaanin osuus Kainuun sote:n alijäämästä -13,9 milj. euroa
- koronakompensaatiot/valtion tuet 10,9 milj. euroa
- rahoitustuotot ja -kulut – 4,6 milj. euroa
  - sijoitussalkun muutokset – 1,3 milj. euroa
  - rahoitustuottojen muutokset 0,8 milj. euroa
  - Loiste osingot -4,2 milj. euroa
- arvonalentumiset -0,7 milj. euroa
- tilinpäätössiirrot -3,7 milj. euroa (koulutusliikelaitoksen rahaston purku)

Konsernin pakolliset varaukset 12,5 milj. euroa ovat muodostuneet seuraavista eristä:

- Kajaanin kaupunki 7,3 milj. euroa
- Kainuun Sote -kuntayhtymä 2,6 milj. euroa
- Kajaanin Ammattikorkeakoulu 0,5 milj. euroa
- Loiste-konserni 1,7 milj. euroa
- Eko-Kymppi 0,4 milj. euroa

Konsernitaseen vieras pääoma on 857 milj. euroa, josta pitkäaikaiset lainat rahalaitoksilta ovat yhteen 616 milj. euroa. Merkittävimmät pitkäaikaisiin lainoihin yhdisteltävät rahalaitoserät ovat seuraavat:

- Loiste-konsernin pitkäaikaiset lainat 377 milj. euroa
- Yhdisteltävä osuus Kainuun Sote-kuntayhtymän lainoista 74 milj. euroa
- Kiinteistö Oy Kajaanin Pietarin lainat 46 milj. euroa

Tarkastuslautakunta toteaa, että vaikka lainakanta on korkea, on kaupungilla myös varallisuutta.

Tarkastuslautakunta muistuttaa, että sijoitusten pääomaa ei tule käyttää käyttömenoihin, ainoastaan tuottoja. Käyttömenojen vähentämiseen on panostettava.

4.2 Henkilöstö

Peruskaupungin henkilöstökulut kasvoivat 750 000 euroa eli 1,2 % vuoteen 2019 verrattuna. Kaupungin ja liikelaitosten yhteenlasketut henkilöstökulut sen sijaan pienenevät 1,6 milj. euroa eli 1,8 % vastaavana aikana. Suurin muutos tapahtui Kajaanin Mamselli-liikelaitoksen henkilöstön siirtymisestä Kainuun Sote -kuntayhtymälle liikkeenluovutuksen yhteydessä. Sen kustannusvaikutus oli noin kolme miljoonaa euroa. Ilman tätä vähennystä henkilöstökulut olisivat kasvaneet 1,4 % vuodesta 2019. Keskimääräinen työntekijäkohtainen bruttopalkan kasvu on 2,53 %

Covid-19 epidemia vaikutus ja poikkeusolot näkyvät palkkakustannuksissa huhtikuusta 2020 heinäkuuhun 2020. Ne ovat tuona ajanjaksona edellisvuotta pienemmät. Sairauslomien aiheuttamat palkkakustannukset olivat edellisvuotta pienemmät, mutta koska vuosi oli poikkeuksellinen, eivät vuodet ole tämän vuoksi täysin vertailukelpoisia.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan henkilöstömäärän kasvu on saatu pidettyä hyvin hallinnassa.

4.3 Investoinnit

Talousarvion 2020 mukaiset nettoinvestoinnit olivat 21,7 miljoonaa euroa ja muutetun talousarvion mukaiset 45,2 miljoonaa euroa. Toteutuneet nettoinvestoinnit olivat 43,8 miljoonaa euroa. Merkittävimmät näistä olivat Kajaanin Lyseon perusparannushanke 6,4 milj. euroa ja Kainuun Voima Oy:n osakkeiden oston rahoitus 25 milj. euroa. Vuorikatu 2:n hallintosiipi korvattiin uudisrakennuksella pääasiallisesti koulutusliikelaitoksen rahoittamana.

Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investoinnit toteutuivat 4,6 milj. euron suuruisina (TA 4,9 milj. euroa):

Mitä tällä saimme?

- Kauppakadun kävelypainotteisen osuuden jatkaminen
- asuntokatujen saneerauksia
- Liikuntapuiston pesäpallokentän tekonurmen uusiminen ja jäähdytysputkistot
- Limpun saaren nuotiopaikka
- pieniä katujen ja puistojen muutostöitä
- katuväläistuksen uusimista led-valoin
- kevyen liikenteen olosuhteiden kehittämistä

Nettoinvestoinnit ovat suunnitelman mukaisia poistoja suuremmat vuosina 2018-2020:

(1 000 €)	Poistot	Nettoinvestoinnit
2018	10,9	16,3
2019	13,6	23,2
2020	11,9	43,8

Tarkastuslautakunta toteaa, että tasapainoisessa kuntataloudessa tulorahoitus riittää nettoinvestointien kattamiseen pitkällä aikavälillä.

4.4 Tarkastuslautakunnan valitsemien painopistealueiden arviointi

Sivistystoimiala

Sivistystoimiala vastasi vuonna 2020 varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta, nuorisopalveluista, kansalaisopisto-opetuksesta, musiikkiopisto-opetuksesta, kirjastopalveluista ja kulttuuripalveluista. Nuorisopalvelut siirtyivät 1.1.2020 kulttuuri- ja nuorisopalveluiden tulosalueelle. Kajaanin kaupunginteatteri –liikelaitos loppui 31.12.2020 ja siirtyi 1.1.2021 sivistystoimialan alle kulttuurin tulosalueen yksiköksi.

Sivistystoimialaan kohdistui säästöjä 0,2 miljoonaa euroa, ja talous toteutui 0,9 miljoonaa euroa talousarviota paremmin. Koronapandemia on näkynyt toiminnassa vuonna 2020. Toimintoja on ollut osittain suljettuina ja oppilaita etäopetuksen piirissä maaliskuun puolivälistä toukokuun loppuun saakka.

Syyskaudella on kouluissa ollut lähiopetus. Musiikki- ja kansalaisopistolla opetusta järjestettiin rajoitusten sallimalla tavalla; hybridimallilla ja pienryhmissä.

Kulttuuripalveluissa oli ennen 13.3.2020 viisi konserttia ja Kajaani Dance festival -tapahtuma ja syksyllä oli kahdeksan kulttuuritoimen konserttia. Kirjasto tarjosi palveluja rajoitetusti. Museolla ryhmävierailut jäivät pois, mutta yksittäisten kävijöiden määrä kuitenkin lisääntyi. Taidemuseo teki kokoelmatyötä, ja Oulun taidemuseon konservaattorit tarkastivat kokoelmat. Uutena toimintamuotona oli kuukauden kokoelmateoksen esittely. Lisäksi taidemuseo sijoitti taidetta kaupungin eri tiloihin. Nuorisopalvelu toimi netissä sekä jalkautuvassa nuorisotyössä, eikä kaikkia koulutuksia voitu järjestää.

Opetus- ja kulttuuriministeriö antoi Kainuun musiikkiopistolle 25.000 euroa avustusta toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen sekä etäopetukseen ja lisäksi 19.000 euroa koronapandemiasta johtuvaan lisärahoitustarpeeseen. Kansalaisopistolle annetulla ylimääräisellä valtionavustuksella, 61.824 euroa, korvattiin keväällä pitämättä jääneitä tunteja opiskelijoille syyslukukaudella.

Koronapandemia on vähentänyt toimintaa sekä tuloja, mutta myös menoja. Perusopetuksessa merkittäviä uusia menoeriä olivat etäopetuksen aikana jae-
tut ruokakassit ja vuokratulot 800 kannettavasta tietokoneesta sekä tiloista. Koronapandemian aiheuttamia muutoksia talousarvioon on kaikilla osa-alueilla, eikä niitä ole voitu ennakoita.

Säästöjä haettiin myös etukäteen suunnitelluilla tilaratkaisuilla: kansalaisopisto luopui Vienankadun tilasta ja siirtyi peruskoulun tiloihin. Nuorisotoimi luopuu Kuurnan nuorisotalon vuokratiloista 1.7.2021, ja toiminta jatkuu tämän jälkeen Kätönlahden koululla. Kansalaisopisto ja musiikkiopisto tekevät yhteistyötä tilojen käytössä perusopetuksen kanssa.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan sivistystoimiala on toiminut pandemiavuonna hyvin ja pysynyt talousarviossaan.

Poikkeuksellisissa olosuhteissa opetustoimi on suoriutunut tehtävästään erinomaisesti.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa siirryttiin koronapandemian aikaan keväällä 2020 kotihoitoon ja noin 30-35 % lapsista oli paikalla. Toiminnan supistukset vaikuttivat toimintatuottoihin.

Henkilöstökulut jäivät arvioitua pienemmiksi muun muassa lomautusten ja muiden henkilöstöjärjestelyiden vuoksi. Samoin palveluiden ostojen ja työvoiman vuokrauksen kustannukset jäivät alle budjetoidun. Varhaiskasvatuksen toimintakate oli noin miljoona euroa arvioitua parempi.

Kaupungin yhteisiä säästöjä kohdistettiin varhaiskasvatukseen yhteensä 38 094 €.

Kunnallisissa päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa on ollut läsnäolopäiviä seuraavasti vuosina 2016-2020.

	2020	2019	2018	2017	2016
kokopäivä	99 523	124 517	119 458	131 234	141 743
osapäivä	58 329	70 912	71 397	51 568	40 746
esiopetus	41 358	49 902	49 075	50 561	51 010
yhteensä	199 210	245 331	239 930	233 363	233 499

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa on ollut 1212, yksityisessä varhaiskasvatuksessa 488, kerhotoiminnassa 19 ja koululaistoiminnassa 280 lasta vuonna 2020. Joustavaa/osittaista hoitorahaa on maksettu Kelalle 251 215,80 euroa ja

yksityisen hoidon tukeen on käytetty 18 295,60 euroa. Myös ostopalveluita naapurikunnista käytettiin jonkin verran.

Yksityisissä päiväkodeissa tai perhepäivähoidossa oli vuonna 2020 alimmillaan 484 lasta ja enimmillään 574 lasta kuukaudessa. Yksityisen varhaiskasvatuksen palveluseteleihin käytettiin noin 4,5 milj. euroa vuonna 2020. Kuntali-
sän käyttö oli vähäistä.

Varhaiskasvatuksen kustannukset alenivat 459 201 euroa vuoteen 2019 verrattuna. Lasten määrä pysyi ennallaan, mutta perheet pitivät lapsensa kotihoi-
dossa mahdollisuuksiensa mukaan ja saivat hyvitystä hoitomaksuista. Alkuperäinen hoitopaikka säilyi poissaolon aikana. Henkilöstön lomauttamisella saatiin aikaan 188 000 euron säästö, ja sijaisuudet pystyttiin hoitamaan oman henkilöstön avulla. Ruokapalveluiden ostoja tehtiin myös vähemmän.

Varhaiskasvatuksen lastenhoitajien avoimet tehtävät on toistaiseksi ollut suhteellisen helppo täyttää ja hakijoita on ollut runsaasti. Sen sijaan pätevien varhaiskasvatuksen opettajien ja esiopetuksen opettajien saannissa on ollut jo lieviä vaikeuksia. Kaksivuotinen esiopetuskokeilu lisää pätevän henkilöstön tarvetta.

Osana kuntatalouden tiedonkeruuta Tilastokeskukselle raportoidaan mm. esi-, perus-, ja lukiopetuksen kustannustietoja. Esiopetuksen osalta tietoja on ilmoitettu tilastokeskukselle arvioperusteisesti.

Tarkastuslautakunta suosittaa kehittämään kustannusten seurantaa siten, että kustannukset voidaan raportoida järjestelmäperusteisesti.

Liikunta- ja kulttuuriasioiden neuvosto

Tarkastuslautakunnan havaintojen mukaan liikunta- ja kulttuuripalvelut ovat jakaneet heidän vastuulleen kuuluvia avustuksia laaja-alaisesti monille eri liikunnan ja kulttuurin alueille. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on jäänyt vähäiseksi.

Neuvoston kokoonpanosta on sanottu hallintosäännössä, "liikunta- ja kulttuuriasioiden neuvoston jäsenten tulee edustaa tasapuolisesti liikunta ja kulttuurialoja", tämän on koettu aiheuttavan ajoittain hankaluuksia jääviyksen vuoksi.

Neuvoston budjettia on leikattu vuonna 2020 sopeuttamissuunnitelman mukaisesti 30 000 €. Neuvostolla on erilaisia sopimuksiin perustuvia menoja, mutta neuvosto jakaa rahaa myös anomusten perusteella. Uutena tehtävänä neuvostolle tuli markkinointiavustusten jakaminen muiden avustusten jakamisen lisäksi. Yli 3 000 € avustukset käsitellään neuvostossa. Neuvosto on kuluneen vuoden aikana jakanut mm. 22 000 € urheilijoille ja urheiluseuroille, kulttuuriavustuksia 22 500 €. Kulttuuritoimen yleis- ja kohdeavustuksia jaettiin 79 700€. Liikunta- ja urheiluseuroille jaettiin toiminta-avustuksia 50.000 €. Lisäksi neuvosto on jakanut harkinnanvaraisia avustuksia, palkintoja, stipendejä ja markkinointitukea.

Neuvosto huomioi vuosittain ansioituneita liikuntakulttuurin edistäjiä. Vuonna 2020 tapahtumaa ei voitu järjestää vallitsevan Covid-19 -tilanteen vuoksi, joten neuvosto lähetti palkituille videotervehdykset.

Kulttuuri- ja liikuntaneuvosto on tehnyt hyvää työtä huomioidessaan erilaisia kulttuurin ja liikunnan toimijoita avustusten myöntämisessä ja palkitsemisessa.

Vuolijoen aluelautakunta

Vuolijoen aluelautakunnan tehtävänä on vaikuttaa Kajaanin kaupungin päätöksentekoon sekä kehittää Vuolijoen aluetta. Aluelautakunnan toimialueena on aiemman Vuolijoen kunnan alue. Aluelautakunta toimi kokeiluna vuoden 2019 loppuun saakka, jonka jälkeen se vakinaistettiin.

Vuolijoen aluelautakunnassa on kahdeksan jäsentä, varajäsenet sekä maaseutu- ja aluesihteerit. Kokouksia on pidetty vuoden 2020 aikana seitsemän kertaa. Lautakunnan budjetti on 100 000 euroa.

Tarkastuslautakunta toteaa Vuolijoen aluelautakunnan toimineen toiminnan ja talouden tavoitteiden mukaisesti.

Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistoiminta

Tulosalueen toimintakate toteutui 228 227 euroa talousarviossa esitettyä paremmin. Myyntituotot, vuokratuotot ja rakennusvalvonnan tuotot ylittivät talousarvion ja myös henkilökuluissa syntyi säästöjä.

Ympäristötekeminen toimiala on toiminut asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Joillakin aloilla on asetettu talousarvio myös alitettu.

Loiste Oy

Loiste konsernin liikevaihto oli 166 milj. euroa, kasvua edelliseen vuoteen oli 10 milj. euroa liikevoiton ollessa 8,5 milj. euroa. Tilikauden voitto nousi tappiollisesta (7,9 milj. euroa) voitolliseksi 2,2 milj. euroa. Oma pääoma laski noin 10 milj. euroa ollen -80,5 milj. euroa. Taseen loppusumma nousi edellisvuoteen verrattuna 34 milj. euroa ollen 421 milj. euroa. Merkittävimmin konsernin tilikauden tulokseen vaikuttivat Kajave Oy:n liikevaihdon kasvu ja Loiste Sähkömyynnin tappio.

Valtuuston antamat sitovat tavoitteet konsernille:

Osingonmaksu vähintään edellisvuosien korkotuottojen tasolla toteutui. Osinkoa maksettiin 5,8 milj. euroa. Lisäksi osinkoa maksettiin ennakkona 52,5 milj. euroa joulukuussa 2019.

Yhtiön arvonnäytystä ei vuonna 2020 tehty, joten tavoitetta yhtiön arvonnäytystä paranemisesta ei voitu arvioida.

Vahinkoriskien toteutuminen aiheutti 0,7 milj. euron kustannukset.

Strategisten riskien osalta merkittävimmät tekijät koskivat konsernin sähkömyyntitoimintaa. Sähkön hankintahinnat olivat moninkertaiset aiempiin vuosiin verrattuna. Lisäksi epävarmuustekijöitä aiheutti tuulisähkövoiman osuus tuotannosta, sähkönsiirtoketjun huoltotyöt Pohjois-Ruotsin alueella sekä

ydinvoimalahankkeiden viivästyminen. Näistä syistä johtuen sähkönmyynti liiketoimintana muodostui kannattamattomaksi ja aiheutti käyttöpääoman tarpeen voimakasta kasvua.

Loiste Oy toteutti valtuuston asettamat sitovat tavoitteet. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan sähkön myyntitoiminta on riskialtista ja kannattamatonta.

Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari

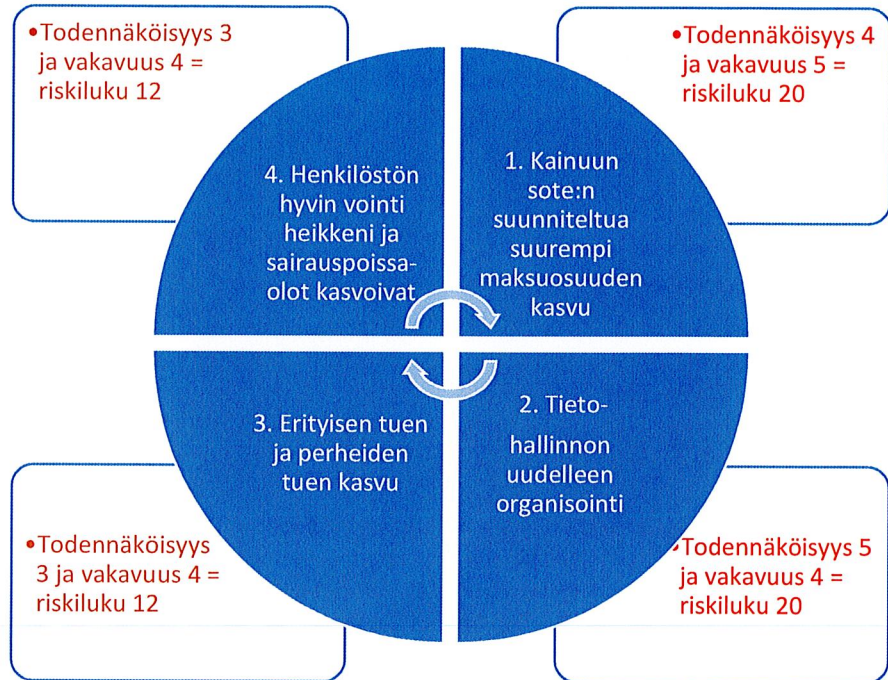
Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari toteuttaman kehitysvammaisten asumisyksikön rakentaminen on aiheuttanut merkittävää vajetta yhtiön käyttövaroihin. Toiminnalliseksi riskiksi tunnistettu työ- ja koulutuspaikkojen määrä sekä asukasmäärän kehitys ovat kuitenkin pysyneet edellisten vuosien tasolla, joten suurta vaikutusta yhtiön käyttöasteeseen niillä ei ole ollut. Tavoitteeksi asetettu käyttöaste oli yli 90 %, toteuma 88,82 %. Vuokrasaatavat olivat 2,4 % vuokratuotoista (tavoite alle 2,3 % vuokratuotoista).

Liikevaihto oli 16,6 milj. euroa ja se on pienentynyt edellisestä vuodesta (17,6 milj. euroa). Yhtiö on kuitenkin pystynyt vähentämään lainojaan 5,2 miljoonalla eurolla vuonna 2020.

Kiinteistö Oy Kajaanin Pietarin vuokrausasteessa ei saavutettu valtuuston asettamaa tavoitetta.

Peruskaupungin ja liikelaitosten merkittävimmät toteutuneet tai osittain toteutuneet riskit

Merkittävimmät toteutuneet tai osittain toteutuneet riskit vuonna 2020 olivat:

- 1) Kajaanin kaupungin maksuosuus Kainuun sote:n alijäämästä oli 13,9 milj. euroa.
- 2) Arjen toiminnassa ei ole havaittu puutteita, mutta huolta on esiintynyt tietohallinnon sirpaloitumisesta ja uudistuksen viivästyimisestä.
- 3) Opetus- ja kulttuuriministeriöltä saatiin korona-avustusta, jolla voitiin tukea varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lapsia, oppilaita ja perheitä. Varhaiskasvatuksen avustajamäärää oli vähennetty viidellä vuoden 2020 talousarvioon taloudellisista syistä. Riskinä on, saavatko lapset tarvittavaa tukea riittävän ajoissa.
- 4) Sivistystoimialan lyhyiden poissaolojen määrä on kasvanut. Osasyynä voi olla tiukentunut ohjeistus koronapandemian vuoksi jäädä kotiin vähänkin oireisena.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupungin ja sen liikelaitosten tietohallinto tulee järjestää toimivaksi ja kaikkia osapuolia palvelevaksi mahdollisimman pian.

5 MUUT HAVAINNOT

Käyttöomaisuuden korjauskustannukset

Talousarvion 2020 mukaan investointeihin on varattu sisäilma- ja vesikattokorjauksiin 250 000 euroa ja toteutuneet kustannukset näiden osalta ovat olleet 93 000 euroa.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että korjauskustannukset, jotka eivät paranna kyseisen käyttöomaisuuskohteen laatutasoa alkuperäistä paremmaksi, suunnitellaan talousarviossa käyttötalouden puolelle ja kirjataan tulokseen vuosikuluna.

Hankintatoimi/suorahankinnat

Suorahankintoja tehdään lainsäädännön tiukkuuteen nähden paljon. Suorahankinnat ovat mahdollisia vain hankintalain ehtojen täytyessä. Toimittajasopimusten noudattamisen valvontaan ei ole nimetty vastuuhenkilöitä. Sopimusten seuranta on hajaantunutta ja sopimusten löytäminen on osoittautunut hankalaksi.

Hankintaprosesseja on kehitetty vuoden 2020 aikana muun muassa ohjeistusta parantamalla ja kouluttamalla henkilöstöä.

Tarkastuslautakunta katsoo, että hankintasopimusten hallintaan on syytä kiinnittää huomiota ja parantaa sopimushallintaa niin, että sopimukset löytyvät vaivattomasti. Kun tavara tai palvelu on jo kilpailutettu ja sopimus on tallennettu asianhallintajärjestelmään, löytyy se myös vaivattomasti kaikille hankintoja suorittaville. Näin vältetään myös tarpeettomilta suorahankinnoilta.

Laskujen asiatarkestus ja hyväksyminen

Pienessä osassa laskuja (yhteensä n. 2800 €) on talousarvion 2020 täytäntöönpano-ohjeen vastaisesti ollut sama asiatarkestaja ja hyväksyjä.

Tarkastuslautakunta uudistaa aikaisemman havaintonsa ja edellyttää ohjeistuksen noudattamista sekä sijaisuusjärjestelyiden hoitamista niin, että laskut asiatarkestaa ja hyväksyy eri henkilö.

Kuntalais- ja valtuustoaloitteiden käsittely

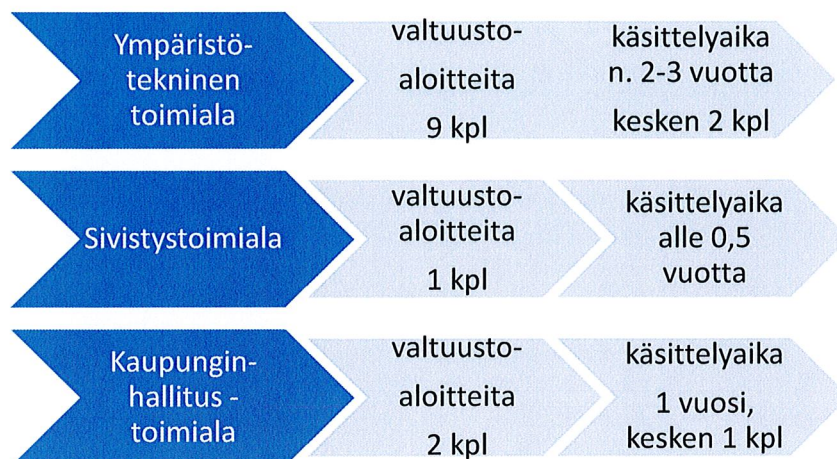
Kunnan asukkailla ja muilla jäsenillä on oikeus tehdä kunnalle aloitteita sen toimintaa koskeissa asioissa (Kuntalaki 23 §). Kunnan on ilmoitettava aloitteen tekijälle aloitteen johdosta suoritettut toimenpiteet. Kaupunginvaltuuston toimialaan kuuluvia aloitteita ei ole vireillä.

Jos aloitteen tekijöinä on vähintään kaksi prosenttia kunnan asukkaista, on asia otettava käsiteltäväksi kuuden kuukauden kuluessa asian vireille tulosta. Tähän kategoriaan kuuluvia aloitteita ei ole vireillä.

Ympäristötekkninen lautakunta on käsitellyt **kuntalaisaloitteet** vuosilta 2018-2020 kokouksessaan 24.2.2021. Saapuneista aloitteista 16 oli valmistelussa ja yhdeksään oli annettu vastaus. Tämän jälkeen ympäristötekkninen lautakunta on käsitellyt 28.4.2021 kaksi vuonna 2021 jätettyä valtuustoaloitetta ja kolme keskustan alueen pysäköintiin liittyvää kuntalaisaloitetta, joista vanhin oli jätetty 9.10.2018.

Kaupunginvaltuusto on käsitellyt 22.3.2021 **valtuustoaloitteiden** valmistelutilanteen.

**Lautakunta kiinnittää huomiota kuntalais- ja valtuustoaloitteiden käsitte-
lyaikoihin ja toteaa, että aloitteisiin tulisi reagoida hyvän hallintotavan
mukaisesti mahdollisimman nopeasti.**

Kiitokset

Tarkastuslautakunta kiittää kaupungin luottamushenkilöitä ja työntekijöitä sekä viranhaltijoita poikkeusoloissa erinomaisesti suoritetusta työstä vuonna 2020.

Allekirjoitukset

Kajaanissa 17. päivänä toukokuuta 2021

Ari Toppinen

puheenjohtaja

Pasi Arffman

varapuheenjohtaja

Kyösti Klemetti

jäsen

Sari Kyllönen

jäsen

Leena Törrö

jäsen

Aikaisempien vuosien suositusten seuranta (liite 1)

1. Aikaisempien vuosien suositusten seuranta

Talouden sopeuttamisohjelma (peruskaupungin tulos ilman satunnaisia eriä v. 2019 alijäämäinen)

Vastaus: Mikäli koronapandemiaa ei olisi tullut, kaupungin talous olisi saatu tasapainoon vuoden 2020 lopussa. Vaikuttavina tekijöinä olivat Kainuun sote:n maksuosuuden kasvu, toiminnan rajoituksesta johtuvat tulojen menetykset, mutta toisaalta myös kustannussäästöjä tuli. Verotulojen menetys kompensoitiin kaupungille, mutta verotulojen maksun lykkäys vähennetään kuntien valtionosuuksista vuonna 2021. Talouden sopeuttamisohjelmaa jatketaan.

2. Mitä koulutusliikelaitos on tehnyt oppilaiden päihdekasvatuksen eteen?

Vastaus: Perustutkinto-opiskelijoille kuuluu työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitämisen opintoja pakollisina ja vapaavalintaisina sekä kuraattorit ja terveydenhoitajat tekevät kyselijä. Yhteistyötä riippuvuuksien hoitoyksikön kanssa on tehty, ja säännölliset tapaamiset poliisiviranomaisten kanssa ennaltaehkäisevässä työssä ovat käytäntönä. Vertailutietoa löytyy vuodesta 2008 alkaen kouluterveyskyselyjen tuloksista. Päihdekäyttäytymisessä on tapahtunut muutoksia mm. tupakoinnin vähentymisenä, mutta myös nuuskan käyttö ja moniongelmainen päihdeproblematiikka on lisääntynyt.

3. Sairauspoissaolojen väheneminen, mutta sairauslomien palkkakustannusten kasvu

Vastaus: Syninä on ilmoitettu 1 %:n yleiskorotus palkkoihin sekä paikallinen järjestely-erä tehtäväkohtaisiin palkkoihin työn vaativuuden mukaisesti. Vuoteen 2018 verrattuna vuonna 2019 oli enemmän palkallisia ja 2/3 palkalla pidettyjä sairauslomia.

4. Kaupunkistrategian toteutuminen

Mitä on tehty työvoiman saatavuuden edistämiseksi?

Vastaus: Rekry Kainuu -hanke myötävaikutti loppuraportin mukaan 200 työsopimuksen solmimiseen. Kainuun Ely-keskus on käynnistänyt 1.3.2020 kaksivuotisen Rekry-KainuuLive -rekryointihankkeen, Metsäkeskus MetsäRekry-hankkeen ja Kajaanin kaupunki maahanmuuttajien TOPPA-hanke, jolla voidaan tukea yritysten ulkomaisen työvoiman rekrytointia. Kaupungin omana toimintana on käynnistynyt opetusalan henkilöstön rekrytointi koulutusta tarjoavista yliopistoista. Kajaanin ammattikorkeakoulussa käynnistyy sosionomikoulutus. Myös ulkomaalaisten kausityöntekijöiden rekrytoinnissa ollaan mukana, mutta pandemia on hidastanut ulkomaisen työvoiman rekrytointeja.

5. Talous

Konsernin lainakana 16 318 euroa/asukas on suuri ja kaupungin toiminnan tulos ilman satunnaisia eriä on alijäämäinen.

Vastaus: Vaikka lainakanta on hieman valtakunnallista keskiarvoa suurempi, on vastaavasti sijoitus- ja rahoitusvarallisuus yhteensä 224,5 milj. euroa. Kaupunki ei ole vastuussa markkinoilla toimivien tytäryhtiöiden lainoista, vaikka ne lasketaankin kaupunkikonsernin veloiksi.

6. Henkilöstö

Tarkastuslautakunta on kannustanut kehittämään yhteistyötä työterveyshuollon kanssa sairauspoissaolojen vähentämiseksi ja työssä jaksamisen tukemiseksi

Vastaus: Yhteistyöt eri toimijoiden kanssa on kehitetty monella eri organisaation tasolla.

7. Työllisyydenhoito

Pitkäaikaistyöttömien (yli 1000 pv) määrä on kasvanut

Vastaus: Työttömyys Kainuussa oli laskenut yhtäjaksoisesti 55 kuukautta, mutta koronaviruksen leviämisen hidastamiseksi asetetut toimet käänsivät työttömyyden ja lomautettujen määrän kasvuun. Monella alalla vaivaa kuitenkin työvoimapula. Nuorille tarjotaan mahdollisuuksia työkokeiluun sekä kuntouttavaan työtoimintaan. Kautipunkki on mukana Tulevaisuussafari-hankkeessa, joka keskittyy alle 29-vuotiaiden työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten työ- ja toimintakyvyn vahvistamiseen. Työllisyyden kuntakokeilun odotetaan avaavan uusia mahdollisuuksia myös pitkäaikaistyöttömien työllisyyden parantamiseksi. Yhdistykset tarjoavat vuosittain sadoille työttömille työtoimintapaikkoja ja työllistämistä edistäviä palveluja. Myös hankinnoilla työllistämistä jatketaan.

8. Hankintatoimi

Tarkastuslautakunta on havainnut puutteita kilpailutuksissa sekä ostolaskujen asiatarastuksissa ja hyväksymisissä sekä hankintatoimen henkilöstön mitoituksessa. Suosituksena on annettu hankintaohjeistuksen parantamista

Vastaus: Kaupungille on palkattu hankintalakimies sekä kilpailutukset on priorisoitu ja aikataulutettu uudelleen. Hankintaohjelma on laadittu, päätös- ja sopimusmalleja luotu ja sopimushallintaan on kiinnitetty huomiota. Ostolaskuprosessia kehitetään mm. automaation avulla. Yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa on syntynyt uusia malleja toteuttaa hankintojen suunnittelua ja markkinavuoropuhelua yritysten kanssa.

9. Perusopetus

Tarkastuslautakunnan havainnon mukaan aggressiivinen käytös ja levottomuus ovat tuoneet haasteita koulutyölle.

Vastaus: Tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden määrän kasvu on myös valtakunnallinen kehityskulku. Haasteita muodostuu myös sosiaalisten tilanteiden pelko ja ahdistuneisuus. Koko ajan etsitään keinoja ongelmien ratkaisemiseksi.

10. Muut havainnot

Vastaus: Laskujen asiatarastuksen ja hyväksymisen ohjeistusta on täsmennetty.

Metsäsuunnitelman ylläpitoon on hankittu ohjelmisto.

Tunnuslukuja 2016-2020 (liite 2)

Tunnusluku	2016	2017	2018	2019 *)	2020
KAUPUNKI JA LIKELAITOKSET					
lainakanta, milj. €	110,0	119,0	120,3	134,0	126,9
lainat, €/asukas	2 942	3 187	3 255	3 651	3 471
omavaraisuusaste, %, >50	61,4	59,9	54,8	64,3	64,3
suhteellinen velkaantuneisuus, %	49,0	50,9	60,7	65,8	61,3
toimintatuotot/toimintakulut, %	16,9	17,8	15,3	14,4	11,6
vuosikate/poistot, %	113,7	82,3	10,5	229,7	49,0
vuosikate, €/asukas	405	346	42	1 115	219
tilikauden yli-/alijäämä (1000 €)	1 837	-981	-12 244	122 993	-11 981
kertynyt yli-/alijäämä, milj. €	70,7	69,6	57,3	180,3	168,3
kertynyt ylijäämä, €/asukas	1 880	1 868	1 550	4 911	4 603
toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä	7 633	14 123	-48 900	85 480	56 243
investointien tulorahoitus, %	46,3	58,9	7,5	137,2	15,7
kassan riittävyys, pv	2	2	6	234	187
lainanhoitokate (hyvä >2, tyydyttävä 1-2, heikko < 1)	1,1	1,0	0,2	2,2	0,5
KAUPUNKIKONSERNI					
lainat, milj. €	327,0	336,0	383,7	599,2	663,8
konsernilainat, €/as.	8 717	9 021	10 378	16 318	18 151
omavaraisuusaste, %	32,5	32,3	29,2	26,1	23,1
suhteellinen velkaantuneisuus, %	86,1	90,6	101,5	138,3	139,3
toimintatuotot/toimintakulut, %	63,6	59,8	58,1	58,2	58,9

vuosikate/poistot, %	117,8	110,5	76,1	28,6	73,6
vuosikate, €/asukas	1 168	1 201	776	352	966
tilikauden yli-/alijäämä (1000 €)	3 179	1 861	-10 783	83 897	-16 916
kertynyt yli-/alijäämä, milj. €	81,2	83,1	72,3	131,4	108,4
kertynyt ylijäämä, €/asukas	2 166	2 232	1 957	3 580	2 965
investointien tulorahoitus, %	62,5	54,5	29,2	15,4	26,8
kassan riittävyys, pv	9	12,2	14,8	119	118
lainanhoitokate (hyvä >2, tyydyttävä 1-2, heikko < 1)	1,6	1,7	1,4	0,1	0,9
asukasmäärä	37 521	37 249	36 978	36 717	36 574
tuloveroprosentti	21,0	21,0	21,0	21,0	21,0

*) v. 2019 poikkeuksellisia eriä; Loiste-osakkeiden myyntivoitto